⚽ איפה משחקים ואיפה הולכים?

כיתה א' | זה"ב – זהירות בדרכים | 45 דק' | שיעור לפי מעגל הלמידה · מערך למורה

❓ איפה בטוח לשחק – ואיפה רק הולכים ועוצרים?

עיגון בתוכנית הלימודים: "ללמוד תנועה" (כיתות א'–ב'): יחידות "עצירה" ו"מאיטים ועוצרים בחוץ"; בין סרטוני התוכנית: "הקונצונים: הכביש אינו משחק". (משרד החינוך, המרחב הפדגוגי – זהירות בדרכים ליסודי, חומרי הוראה ולמידה: "תנועה ותנוחה" (תוכנית "ללמוד תנועה", יחידות התנועה וסרטוני התוכנית))

„"ללמוד תנועה' היא תכנית לימודים בבטיחות בדרכים לכיתות א' ו-ב' בבית הספר היסודי. מטרת התכנית לטפח את ההבנה שהשותפות בין משתמשי הדרך וההתחשבות בשונות הן בבסיס ההסדר החברתי שתרבות ההתנהגות בדרכים מחייבת.""

מטרות

מטרה מרכזית: התלמידים ימיינו מקומות בסביבה הקרובה ל"משחקים כאן" ו"לא משחקים כאן" ויסבירו את הכלל "הכביש אינו משחק": משחקים רק במקום מגודר ובטוח, ובשפת המדרכה עוצרים תמיד.

- התלמידים ימיינו לפחות 7 מתוך 9 מקומות ל"משחקים כאן" ו"לא משחקים כאן" וינמקו במילה אחת לפחות (מכוניות, נהג לא רואה, אין גדר).
- התלמידים יעצרו עצירה מלאה בקו "שפת המדרכה" בתרגול תנועה בכיתה.
- התלמידים יתארו שלושה צעדים כשכדור מתגלגל לכביש: עוצרים, לא רצים, קוראים למבוגר.
- התלמידים יציירו מקום משחק בטוח ליד ביתם ויסמנו בו מה שומר עליהם.

ידע קודם: מושגים מהחיים: כביש, מדרכה, גינה, חניה. · עצירה לפי אות במשחקי תנועה (גן, חינוך גופני).

מושגים: מדרכה · שפת המדרכה · כביש · מגרש משחקים · מבוגר מלווה

חומרים: סרט הדבקה לבן או חבל לסימון "שפת מדרכה" על רצפת הכיתה · כדור ספוג קטן · כרטיסי תמונה של מקומות: גינה, חצר, מגרש, חניה, כביש, מדרכה, מעבר חצייה · דף ציור A4 לכל תלמיד · מקרן ללוח החכם (סרטון וסימולטור)

בטיחות: התרגול נעשה בכיתה או בחצר מגודרת בלבד – לא ליד כביש אמיתי.

מהלך השיעור לפי שלבי מעגל הלמידה

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **6 דק'**	*מעוררים עניין ומאתרים מה התלמידים כבר יודעים על מקומות משחק ליד הבית.* 1. מגלגלת כדור ספוג לאורך הכיתה ושואלת: "איפה אתם אוהבים לשחק בכדור אחרי הלימודים?" 2. רושמת על הלוח, בציור קטן או במילה, כל מקום שהילדים מזכירים: חצר, גינה, ליד הבניין, ברחוב. 3. שואלת: "האם בכל המקומות האלה בטוח לשחק? מה אתם חושבים?" ומקבלת את כל התשובות בלי לתקן עדיין. 4. מציגה את השאלה המובילה: "היום נבדוק יחד." **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "בגינה", "בחצר של הבניין", "ליד החניה". • תפיסה שגויה נפוצה: "ברחוב שלי אין הרבה מכוניות, אז מותר לשחק שם" ← תגובת המורה: "גם מכונית אחת יכולה להגיע פתאום. נבדוק היום מה הופך מקום לבטוח."

2. התנסות **13 דק'**	*מציינים מקומות ומגלים מה משותף למקומות המסוכנים – לפני שניתן כלל.* 1. מחלקת לזוגות 4 כרטיסי תמונה; כל זוג מניח כרטיס ליד שלט "משחקים כאן" או "לא משחקים כאן". 2. מפעילה את הסימולטור בלוח; ילד אחד בכל פעם גורר מקום לסל, והכיתה מצביעה באגודל אם היא מסכימה. 3. אחרי כל מיון שואלת: "מה יש במקום הזה שהופך אותו למסוכן?" 4. מסמנת בסרט על הרצפה "שפת מדרכה" ומשחקים משחק עצירה: הולכים, וכשהמורה מרימה כף יד – עוצרים לגמרי ליד הקו. 🕹️ **סימולטור:** משחקים כאן או לא? – מצאו את כל המקומות שבהם בטוח לשחק. (בעמוד השיעור באתר) **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "בחניה נכנסות מכוניות", "בכביש נוסעות מכוניות", "בגינה יש גדר". • תפיסה שגויה נפוצה: "על המדרכה מותר לשחק בכדור" ← תגובת המורה: "מה קורה לכדור שקופץ מהמדרכה? לאן הוא מתגלגל?"
3. המשגה **10 דק'**	*מן המיון מנסחים כלל ומגדירים מדרכה, שפת המדרכה וכביש.* 1. מקרינה את הסרטון "הכביש אינו משחק" ומבקשת לשים לב לשאלות שעל הלוח. 2. שואלת: "מה קרה לכדור בסרטון? מה עשו הילדים – ומה היה נכון לעשות?" 3. אני מדגימה על הקו שברצפה: "הכדור שלי התגלגל לכביש. אני עוצרת בשפת המדרכה – לא רצה. אני קוראת: אבא, הכדור בכביש! ומחכה." 4. נעשה יחד: כל הכיתה אומרת ועושה בתנועה: "עוצרים – לא רצים – קוראים למבוגר." מגדירים: מדרכה, שפת המדרכה, כביש, מקום משחק בטוח, ומנסחים: "הכביש אינו משחק – משחקים רק במקום מגודר ובטוח." **מושגים:** מדרכה – החלק של הרחוב שמיועד להולכי רגל. עליו הולכים, לא רצים ולא משחקים בכדור. · שפת המדרכה – הקצה של המדרכה, ליד הכביש. שם עוצרים תמיד ומחכים למבוגר. · כביש – המקום שבו נוסעות מכוניות. לא משחקים בו ולא רצים אליו, גם לא אחרי כדור. · מקום משחק בטוח – מקום מגודר או רחוק מהכביש, כמו גינה, חצר או מגרש משחקים. 🎬 **סרטון:** הקונצונים | פרק 5 - הכביש אינו משחק 🚸 (הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים) – youtube.com/watch?v=LJh0lJjAqMs **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "הכדור ברח לכביש – צריך לעצור ולקרוא למבוגר". • תפיסה שגויה נפוצה: "אם אני רץ מהר אני מספיק להביא אותו" ← תגובת המורה: "הנהג לא מצפה לילד שקופץ לכביש, והוא לא רואה ילד נמוך מאחורי מכונית חונה." **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • למה, לדעתכם, הנהג לא תמיד רואה ילד שרץ אחרי כדור?

4. יישום – ביצועי הבנה **10 דק'**	*מיישמים את הכלל במצב הכדור הבורח ובבחירת מקום משחק ליד הבית.* 1. מציגה מצב: "הכדור שלכם התגלגל לכביש. מה תעשו?" שלושה ילדים ממחישים על הקו: עוצרים, לא רצים, קוראים למבוגר. 2. מחלקת דף ציור: ציירו מקום משחק בטוח ליד הבית וסמנו בו גדר, מבוגר או מרחק מהכביש. 3. עוברת בין השולחנות ושואלת כל ילד: "למה כאן בטוח לשחק?" **משימה:** ציירו מקום משחק בטוח ליד הבית. ציירו גם מה שומר עליכם שם: גדר, מבוגר, מרחק מהכביש. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: ציור של גינה עם גדר ואמא על הספסל. • תפיסה שגויה נפוצה: ציור של חצר הבניין ליד החניה ← תגובת המורה: "מה יש ליד החצר? איך אפשר לשחק שם רחוק מהמכוניות?" **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • השוו: מה ההבדל בין גינה עם גדר לבין חצר ליד החניה? מה הופך מקום משחק לבטוח?
5. סגירת המעגל – רפלקציה והערכה **6 דק'**	*בודקים הבנה בשאלון ובכרטיס יציאה ומסכמים.* 1. עונים יחד על השאלון בלוח – כל ילד מצביע על התשובה לפני הלחיצה. 2. כרטיס יציאה מצויר: כל ילד מסמן בעיגול את הילד שעושה נכון. 3. מזמינה לספר בבית להורים איפה בחרתם לשחק ולמה. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה בכרטיס: מסמנים את הילד שעומד בשפת המדרכה וקורא למבוגר. • תפיסה שגויה נפוצה: מסמנים את הילד שרץ "כי הוא מהיר" ← תגובת המורה בשיעור הבא: שבים למשחק העצירה על הקו. **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • אם חבר רוצה לרוץ אחרי הכדור לכביש – מה תגידו לו, ולמה? 📝 **שאלון** (5 שאלות) **ורפלקציה** – בדף לתלמיד. 🎟️ **כרטיס יציאה:** הכדור של דני התגלגל לכביש. סמנו בעיגול את הילד שעושה נכון: ילד שרץ לכביש, ילד שעומד בשפת המדרכה וקורא למבוגר, או ילד שקופץ על המדרכה. • סומן הילד שעומד בשפת המדרכה וקורא למבוגר • הילד יודע לומר בעל פה: עוצרים, לא רצים, קוראים למבוגר

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

מיון מקומות ונימוק	התנסות: כרטיסי תמונה וסימולטור המיון	7 מתוך 9 בסימולטור; שאלון פריטים 1, 3
עצירה בשפת המדרכה	התנסות ויישום: משחק עצירה על קו ברצפה	תצפית המורה; שאלון פריט 2
שלושת הצעדים כשהכדור בורח	המשגה: הסרטון והדגמת המורה; יישום: המחשה בתנועה	כרטיס יציאה; שאלון פריט 0
מקום משחק בטוח בציור	יישום: דף ציור	הציור עם סימן בטיחות (גדר / מבוגר / מרחק); שאלון פריט 4

התאמה לשונות

מתקשים	• 4 כרטיסי תמונה בלבד (גינה, מגרש, כביש, חניה) ומילת הסבר אחת לכל אחד • במשחק העצירה המורה עומדת לצד הילד ומחזיקה את ידו • כרטיס עם שלושה ציורים: ✋ עוצרים, 🚫🏃 לא רצים, 🗣️ קוראים למבוגר

בינוניים	• למיין את כל הכרטיסים בזוג ולנמק בעל פה • לצייר מקום משחק בטוח עם גדר או מבוגר
מתקדמים	• להציע מקום משחק חדש בשכונה ולהסביר מה צריך כדי שיהיה בטוח (גדר, שער, מרחק מהכביש) • להמחיז ילד שמזכיר לחבר לא לרוץ אחרי הכדור, ולהסביר לו למה

מחוון

- ממיין/ת לפחות 7 מתוך 9 מקומות נכון ומנמק/ת במילה אחת
- עוצר/ת עצירה מלאה בקו בתרגול התנועה
- מתאר/ת את שלושת הצעדים כשכדור מתגלגל לכביש
- מצייר/ת מקום משחק עם סימן בטיחות (גדר, מבוגר, מרחק)

רב-תחומיות

- חנ"ג: התקדמות ועצירה מלאה לפי אות של המורה – שליטה בגוף ובתנועה, כמו ביחידת "עצירה" של "ללמוד תנועה"; התרגול הוא חלק מהשיעור ולא תוספת.

תשובות השאלון: 1–ב · 2–א · 3–ג · 4–א · 5–ב

⚽ אֵיפֹה מְשַׂחֲקִים וְאֵיפֹה הוֹלְכִים?

שֵׁם _____ כִּיתָה _____ תַּאֲרִיךְ _____

❓ אֵיפֹה בָּטוּחַ לְשַׂחֵק – וְאֵיפֹה רַק הוֹלְכִים וְעוֹצְרִים?

🕹️ **בְּסִימוּלְטוֹר: מְצְאוּ אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּהֶם בָּטוּחַ לְשַׂחֵק.**
מָה יֵשׁ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּהֶם לֹא מְשַׂחֲקִים?

_____

_____

🛠️ **מְשִׁימָה:** צִיְּרוּ מָקוֹם מִשְׂחָק בָּטוּחַ לְיַד הַבַּיִת. צִיְּרוּ גַּם מָה שׁוֹמֵר עֲלֵיכֶם שָׁם: גָּדֵר, מְבָגָּר, מֶרְחָק מֵהַכְּבִישׁ.

_____

_____

_____

📝 שְׁאֵלוֹן

1. הַכַּדּוּר הִתְגַּלְגֵּל לַכְּבִישׁ. מָה עוֹשִׂים?

◯ רָצִים מַהֵר לְהָבִיא אוֹתוֹ ◯ עוֹצְרִים וְקוֹרְאִים לְמְבָגָּר ◯ מְחַכִּים שֶׁמְּכוֹנִית תַּעֲצֹר

2. אֵיפֹה בָּטוּחַ לְשַׂחֵק בְּכַדּוּר?

◯ בַּגִּנָּה עִם גָּדֵר ◯ בַּחֲנָיָה שֶׁל הַבִּנְיָן ◯ עַל הַמִּדְרָכָה לְיַד הַכְּבִישׁ

3. מָה עוֹשִׂים בִּשְׂפַת הַמִּדְרָכָה?

◯ קוֹפְצִים ◯ מְשַׂחֲקִים תּוֹפֶסֶת ◯ עוֹצְרִים

4. לָמָּה לֹא מְשַׂחֲקִים בַּחֲנָיָה?

◯ כִּי מְכוֹנִיּוֹת נִכְנָסוֹת וְיוֹצְאוֹת ◯ כִּי אֵין שָׁם צֵל ◯ כִּי שָׁם אָסוּר לְדַבֵּר

5. מִי צָרִיךְ לָדַעַת אֵיפֹה אֲנַחְנוּ מְשַׂחֲקִים?

◯ אַף אֶחָד ◯ מְבָגָּר מֵהַמִּשְׁפָּחָה ◯ רַק הֶחָבֵר שֶׁלִּי

🎟️ **כַּרְטִיס יְצִיאָה:** הַכַּדּוּר שֶׁל דָּנִי הִתְגַּלְגֵּל לַכְּבִישׁ. סַמְּנוּ בְּעִגּוּל אֶת הַיֶּלֶד שֶׁעוֹשֶׂה נָכוֹן: יֶלֶד שָׁרָץ לַכְּבִישׁ, יֶלֶד שֶׁעוֹמֵד בִּשְׂפַת הַמִּדְרָכָה וְקוֹרֵא לְמְבָגָּר, אוֹ יֶלֶד שֶׁקּוֹפֵץ עַל הַמִּדְרָכָה.

_____

_____

🪞 רֶפְלֶקְצְיָה

מָה לָמַדְתִּי הַיּוֹם עַל מְקוֹמוֹת מִשְׂחָק?

_____

אֵיזֶה מָקוֹם הִפְלִיא אוֹתִי שֶׁהוּא לֹא מָקוֹם מִשְׂחָק?

_____

אֵיפֹה אֲנִי אֲשַׂחֵק אַחַר הַצָּהֳרַיִם – וְלָמָּה שָׁם?

מָה אֲסַפֵּר לַהוֹרִים שֶׁלִּי?

אני יכול/ה...	בטוח/ה	כמעט	עוד לא
אֲנִי יָכוֹל/ה לְהַגִּיד אֵיפֹה בָּטוּחַ לְשַׂחֵק וְאֵיפֹה לא.			
אֲנִי יָכוֹל/ה לַעֲצֹר בִּשְׂפַת הַמִּדְרָכָה.			
אֲנִי יוֹדֵעַ/ת מָה לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁהַכַּדּוּר מִתְגַּלְגֵּל לַכְּבִישׁ.			